

INTERNATIONAL WEEKLY

№ 20

01.12.2019 – 15.12.2019

Foreign
Policy
Research
Institute

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Ukraine and Belarus

ЗМІСТ

Україна – Європейський союз	3
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	3
<i>Результати Паризької зустрічі в Нормандському форматі.....</i>	<i>3</i>
Інші події в ЄС	6
Зовнішня політика	11
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	11
<i>Результати Лондонського саміту НАТО підтверджують наявність протиріч всередині Альянсу.....</i>	<i>11</i>
Двосторонні відносини.....	14
НАТО	14
КАЗАХСТАН.....	15
ВАТИКАН	15
ОБСЄ	16
ПОЛЬЩА.....	16
МОЛДОВА	17
БІЛОРУСЬ.....	17
Опір російській гібридній війні.....	19
АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ	19
<i>Вихід Росії з Женевської конвенції.....</i>	<i>19</i>

Україна – Європейський Союз

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

Результати Паризької зустрічі в Нормандському форматі

9 грудня 2019 року в Парижі відбулася зустріч лідерів країн нормандської четвірки. Вона стала майданчиком для першої зустрічі та переговорів тет-а-тет Володимира Зеленського і Володимира Путіна. Загалом делегації Франції, Німеччини, України та РФ провели в Єлисейському палаці майже десять годин — аж до глибокої ночі. За підсумками зустрічі сторони затвердили комюніке і вийшли на спільну прес-конференцію. Найголовніші домовленості — обмін полоненими та припинення вогню на Донбасі до кінця року.

Про що домовилися?

1. **Обмін полоненими** — його заплановано провести до кінця 2019 року. До полонених мають отримати доступ працівники Червоного Хреста — «повний і безумовний». При цьому Зеленський неодноразово згадував про формат обміну «всіх на всіх», тоді як Путін твердив про «всіх встановлених на всіх встановлених». У комюніке є обидва формулювання (обмін «до кінця року на основі принципу «всіхна всіх», починаючи з «усіх встановлених на всіх встановлених»). Пізніше Зеленський уточнив, що мова йде про повернення в Україну 72 осіб з ОРДЛО.
2. **Перемір'я** — повне припинення вогню на Донбасі має бути встановлено до кінця 2019 року.
3. **Розведення військ** — домовилися про взаємне відведення військ ще в трьох точках до кінця березня 2020 року. Де саме — визначить Генштаб. За словами Зеленського, це будуть «гуманітарні точки», а не стратегічні позиції. Путін наполягав на тому, щоб Україна відвела війська вздовж всієї лінії розмежування, Зеленський на це не погодився.
4. **Мінські домовленості** - визнані основою роботи Нормандського формату.¹

У комюніке наголошується, що:

- **нормандська четвірка** прихильна «їх повній імплементації». Однак на підсумковій прес-конференції Меркель висловила надію, що мінський формат «вдасться оживити і він буде гнучким».
- **Формула Штайнмайєра** — її буде включено в українське законодавство «згідно з версією, узгодженої нормандською

¹ <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/zustrich-u-normandskomu-formati-pidsumki-novini-ukrajini-50058396.html>

четвіркою та тристоронньою контактною групою». Закон про особливий статус Донбасу (тимчасовий) — термін його дії буде продовжено на рік. «Нам легше зараз продовжити цей закон і потім пізніше внести формулу Штайнмайера — бачачи певні кроки з іншого боку, що ми наближаємося до деескалації, — аніж приймати новий закон», — пояснив Зеленський на брифінгу українським ЗМІ.

- **Місія ОБСЄ** - має отримати доступ до всієї території України та працювати в режимі 24/7, а не тільки 12 годин на добу.
- **Нормандський формат** — буде продовжено. Наступна зустріч нормандської четвірки має відбутися через чотири місяці, навесні 2020 року. До цього радникам лідерів і главам МЗС доручили знайти варіанти втілення в життя «політичних і безпекових умов», щоб в ОРДЛО можна було провести місцеві вибори.²

Які теми були найбільш спірними?

1. **Контроль над кордоном** — питання залишилося відкритим. Зеленський наполягав, що Україна має отримати контроль до проведення місцевих виборів, Путін — що лише після виборів, посилаючись на текст Мінських угод 2015 року. За словами Зеленського, ця дискусія зайняла найбільше часу, тему порушували на всіх рівнях — кілька разів у чотирибічному форматі, в розмові з Путіним віч-на-віч, у двосторонньому спілкуванні української та російської делегацій.
2. **Дата місцевих виборів** — її поки немає, Україна не брала на себе конкретних зобов'язань щодо їх терміну.
3. **Повернення незаконно засуджених** Українців з РФ і Криму — питання винесли «за дужки» нормандської зустрічі 9 грудня. Зеленський мав намір вести розмову про великий обмін, включно з цими категоріями, проте зробити цього не вдалося.
4. **Закріплення особливого статусу Донбасу в Конституції** - українська сторона стверджує, що не погодилася на це.
5. **Розведення військ** — РФ, Франція і Німеччина, за словами Зеленського, вели мову про відведення уздовж всієї лінії розмежування. Українська сторона категорично на це не погодилася — посилаючись в тому числі на низький темп навіть на «пілотних» ділянках. Зеленський відстоює позицію, що шлях вирішення конфлікту має бути знайдено до відведення військ по всій лінії розмежування.

Червоні лінії - на підсумковій прес-конференції Зеленський перерахував конкретні пункти, щодо яких Україна не піде на поступки.

- збереження унітарного статусу України і неможливість її федералізації;
- незмінність вектора руху і розвитку України («неможливість будь-кого впливати на це питання», окрім народу України);
- відмова йти на поступки ціною територій («Донбас і Крим - це Україна»).

Про що ще говорили? Крим — до цього питання на саміті «не дійшли», хоча українська сторона готувалася порушувати проблему анексії, заявив Зеленський. **Газ** — тему не піднімали в переговорах лідерів нормандської четвірки, але обговорювали в двосторонніх переговорах з РФ. «Це питання ми розблокували», — заявив Зеленський. За його словами, далі радники президентів і енергокомпанії будуть вести переговори щодо деталей нового контракту. Україна вимагає його підписання на 10 років, «але буде точно не один рік», пояснив президент. «Домовилися домовлятися», — резюмував глава

² Там само.

Нафтогазу Юрій Вітренко. **Прямі переговори Києва з ОРДЛО** – президент Зеленський дав зрозуміти, що не сяде за стіл переговорів з представниками так званих «ЛНР» і «ДНР». Зеленський повідомив, що «більш справедливо» було б залучити до переговорів в рамках тристоронньої групи в Мінську не лише представників квазіреспублік, але і жителів Донбасу, які були змушені залишити свої будинки через конфлікт.³

Російські медіа оцінили зустріч Нормандської четвірки як позитивну для РФ, і з нейтральними або негативними підсумками для Донбасу. Наратив про те, що на сході України йде громадянська війна, що це конфлікт виключно внутрішній, продовжує поширюватися. І основним підсумком саміту в Росії визначили те, що саме «на Україну чекає досить напружена домашня робота».

Успіх же російської сторони полягає в тому, що нібито саміт показав всьому світові, як Україна і надалі не збирається виконувати Мінські угоди, не погоджуючись змінювати Конституцію і відводити війська вздовж всієї лінії розмежування. Про це заявив ведучий Володимир Соловйов у програмі «Полный контакт с Владимиром Соловьевым» на радіо «Vesti FM». Окрім того, у російських ЗМІ з'явилася й нова страшилка – нібито якщо Україна отримає контроль над кордоном на Сході, то Донбасу загрожує «друга Сребрениця».

В цілому, після саміту риторика пропагандистів стосовно України особливо не змінилася. На наступний день після зустрічі в російських ЗМІ з'явилися новини про те, що вже більше 50 тисяч мешканців «ДНР» отримали російські паспорти, а один із депутатів Держдуми запропонував скасувати держмити за отримання громадянства РФ для жителів окупованих територій.⁴

Отже, як і раніше очікувалось,

1) Путін залишився на своїй позиції, але для самого Президента РФ цей візит виявився не надто сприятливим.

2) Побоювання українців, що зустріч глав держав буде безуспішною для нашої держави не справдилися, навпаки, Макрон та Меркель підтримали Зеленського.

3) Зі свого боку, Президент України гідно вистояв на цій зустрічі зробивши невеликі кроки для вирішення конфлікту на Донбасі.

³ Там само.

⁴ <https://www.stopfake.org/uk/klyuch-do-miru-v-ukrayini-v-rukah-u-putina-yak-projshla-zustrich-lideriv-normandskoyi-chetvirki-za-versiyeyu-rosijskih-zmi/>

Інші події в ЄС

Нова Єврокомісія почала роботу

01.12.2019

Новий склад Єврокомісії після формальної процедури затвердження Європарламентом та Європейською Радою почав роботу.

Новий склад ЄК розпочав свою діяльність в день 10-ї річниці з моменту підписання так званої Лісабонської угоди ЄС, яка стала визначальним документом для реформування та збереження єдності Європейського Союзу, підкреслила у своїй промові президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн під час церемонії з нагоди початку мандату нового складу Єврокомісії, яка відбулася у Брюссельському Музеї європейської історії.

"Відсьогодні ми є вартовими Угод ЄС і охоронцями Лісабонського духу. Я відчуваю цю відповідальність", - зазначила Урсула фон дер Ляєн.

Вона зауважила, що завдяки ЄС Європа позбулася тиранії, перетворилася на континент миру, створила єдиний ринок з безпрецедентними економічними можливостями, з правами і свободами для людей, які є більшими ніж будь-де в інших частинах світу.

"Але Європа — це не лише скарб, який ми успадкували. Європа є обіцянкою. Європа є майбутнім. Європа є чимось таким, що ми маємо будувати – цеглину за цеглиною, день до дня. Десять років тому наші попередники все ще обговорювали, чи повинна Європа мати свій прапор та гімн. Але протягом цих десяти років мільйони людей виходили на вулиці під європейськими прапорами, під нашими прапорами. Мільйони людей надихалися «Одою радості», нашим гімном», - наголосила президент Єврокомісії.

Вона також зазначила, що Європа змінюється швидко, і перед Єврокомісією стоїть завдання гідно супроводжувати такі зміни.

Українформ

МЗС вручило ноту протесту послу Угорщини за слова про автономію Закарпаття

02.12.2019

2 грудня до МЗС України було запрошено посла Угорщини в Україні Іштвана Ійдярто, якому вказали на неприйнятність його заяв щодо автономії угорської національної меншини в Україні та блокування угорською стороною діяльності Комісії Україна – НАТО.

Як пише "Європейська правда", про це йдеться у повідомленні прес-центру МЗС України.

У відомстві зазначили, що Ійдярто вручили ноту протесту.

"У ході бесіди було додатково наголошено на тому, що Закон України "Про освіту" не порушує прав українців угорського походження, а навпаки надає їм можливості кращої самореалізації в Україні, що наразі було підтверджено Венеціанською комісією", - сказано в повідомленні.

Українська правда

Угорщина і "Газпром" обговорили нову газову угоду

02.12.2019

Міністр закордонних справ і торгівлі Угорщини Петер Сійярто 2 грудня прийняв у своєму кабінеті голову ради директорів "Газпрому" Віктора Зубкова.

Як пише "Європейська правда", йдеться в повідомленні угорського відомства.

Після зустрічі Сійярто заявив: "Газпром" відіграє провідну роль у постачанні природного газу до Угорщини, і в результаті проєктів розвитку інфраструктури, які очікуються в регіоні, це, без сумніву, триватиме і в майбутньому".

"В інтересах довгострокового, безпечного постачання природного газу до Угорщини в наших основних інтересах підтримувати довгострокову, розраховану та надійну співпрацю з "Газпром", і відповідно ми разом з директором "Газпрому" готові розпочати переговори щодо нової довгострокової угоди про постачання газу", - додав він.

"Крім того, є надзвичайно позитивні перспективи щодо співпраці Угорщини та "Газпрому", які стосуватимуться використання природного газу для транспортних цілей", - заявив він. "В інтересах реалізації цілей, пов'язаних з кліматом, важливо знизити рівень викидів забруднюючих речовин у громадському транспорті, а природний газ може зіграти важливу роль у цьому", - пояснив він.

"Відповідно, співпраця "Газпрому" з угорським урядом може означати вагомий крок вперед", - сказав міністр.

Як відомо, "Турецький потік", який споруджують з Росії до Туреччини, зі щорічною потужністю від 5 до 6 мільярдів кубометрів, доставлятиме газ на південний кордон Угорщини за новим маршрутом через Болгарію і Сербію.

Європейська правда

ЄС вимагає від Туреччини розкрити текст нової морської угоди

04.12.2019

Європейський Союз закликає Анкару надати текст нового "Меморандуму про взаєморозуміння" між Туреччиною та Лівією.

Відповідна заява представника ЄС є в розпорядженні "Європейської правди".

"Двосторонній "Меморандум про взаєморозуміння" між Туреччиною та Лівією від 27 листопада 2019 року щодо морського розмежування не оприлюднюється. Потрібні подальші роз'яснення щодо його змісту. Ми очікуємо, що текст буде негайно повідомлено Європейському Союзу", - йдеться в заяві.

Європейський Союз підкреслює, що повністю солідарний з Грецією та Кіпром щодо останніх дій Туреччини у Східному Середземномор'ї, зокрема у Егейському морі.

"Туреччині необхідно поважати суверенітет та суверенні права всіх держав-членів ЄС, на чому неодноразово наголошували Європейська рада та висновки Ради, востаннє у червні 2019 року.

Необхідно, щоб міжнародне морське право, принцип добросусідських відносин, а також суверенітет та суверенні права на морські зони всіх сусідніх прибережних держав, включаючи ті, що породжуються їхніми островами, були дотримані. Усі члени міжнародної спільноти повинні дотримуватися цих принципів і повинні утримуватися від будь-яких дій, що підривають регіональну стабільність та безпеку", - заявили в ЄС.

Нагадаємо, Рада ЄС затвердила механізм санкцій проти Туреччини за буріння на шельфі Кіпру

Європейська правда

Уряд Франції продовжить пенсійну реформу попри масові протести в країні

08.12.2019

Уряд Франції не відмовиться від свого суперечливого плану пенсійної реформи, попри широкомасштабні страйки та демонстрації профспілок та працівників.

Про це заявив прем'єр-міністр Франції Едуард Філіп, повідомляє "Європейська правда" із посиланням на Politico.

"Я рішуче налаштований завершити реформу, і я дуже намагаюся зробити це з повагою до людей і, відповідаючи на їхні занепокоєння", - сказав Філіп.

За його словами, відступ від запланованих реформ може в майбутньому піддати країну "дуже жорсткій" реформи.

Очікується, що прем'єр-міністр зустрінеться з президентом Франції Еммануелем Макроном та ключовими міністрами, які беруть участь у реформах у неділю ввечері, і вони детально представлять плани реформ у середу.

Запропонований план реформування державної пенсійної системи дозволить позбутися незліченних винятків та спеціалізованих пенсійних режимів та створити одну централізовану систему.

Хоча деталі реформи ще не опубліковані, план розлютив профспілки країни. За інформацією міністерства внутрішніх справ у четвер у масовому страйку взяли участь понад 800 000 демонстрантів по всій Франції.

Європейська правда

Глава Міноборони Німеччини вимагає санкцій проти РФ через убивство в Берліні

08.12.2019

Міністр оборони Німеччини Аннегрет Крамп-Карренбауер вимагає вжити додаткових заходів стосовно РФ у зв'язку з вбивством у Берліні колишнього чеченського польового командира Зелімхана Хангошвілі.

Про це вона сказала в інтерв'ю виданню Bild am Sonntag, передає DW.

"Ми будемо на рівні федерального уряду проводити консультації з приводу подальшої реакції і приймати відповідні рішення. Російська сторона повинна нарешті внести свій вклад в розслідування цього злочину", - наголосила міністр.

Крамп-Карренбауер констатувала, що вбивство ускладнило відносини між Москвою і Берліном, додавши, що докази проти Росії - "серйозні".

Нагадаємо, 23 серпня в парку поблизу центру Берліна було вбито Зелімхана Хангошвілі. Велосипедист під'їхав до чоловіка, який йшов у мечеть, і вистрілив йому в потилицю з пістолета Glock 26.

Після цього підозрюваний проїхав до річки Шпрее, де переодягнувся і скинув велосипед і пістолет у воду. Продовжити втечу він збирався на електричному скутері. Пара підлітків побачила підозрюваного і повідомила поліцейським неподалік. Вони схопили чоловіка і встановили за лічені хвилини, що його звали Вадим Соколов.

4 грудня стало відомо, що уряд Німеччини вислав із країни двох співробітників посольства Росії у зв'язку з убивством в Берліні чеченця, колишнього польового командира.

Уніан

ЄС запускає роботу над глобальним санкційним режимом, еквівалентним "закону Магнітського"

09.12.2019

Рада ЄС погодилась запустити підготовчу роботу над глобальним санкційним режимом, який має стати еквівалентом "закону Магнітського" у США.

Про це заявив високий представник ЄС з питань зовнішньої політики і політики безпеки Жозеп Боррель після засідання Ради ЄС у закордонних справах, повідомляє "Європейська правда".

"На прохання кількох держав-членів ми погодилися запустити підготовчу роботу над глобальним санкційним режимом, який має стати відповіддю на серйозні порушення прав людини і буде ЄС-івським еквівалентом так званого "закону Магнітського" США" - сказав він.

За словами Борреля, Європейська служба зовнішньої дії підготує документи з метою розробки еквіваленту цього закону.

"Це стане вагомим кроком у тому, що підтвердити лідерство ЄС у глобальних процесах щодо прав людини" заявив Боррель.

Нагадаємо, у березні цього року члени Європарламенту підтримали резолюцію, що закликає до нових санкцій для покарання державних і недержавних суб'єктів, відповідальних за грубі порушення прав людини.

Новий режим санкцій зміцнив би роль ЄС як глобального гравця щодо прав людини і повинен символічно носити ім'я Сергея Магнітського, заявили депутати.

Санкції проти фігурантів так званого "списку Магнітського" вже схвалили Латвія, Литва, Естонія, Канада, Велика Британія та США.

"Закон Магнітського" отримав свою назву за ім'ям загиблого в 2009 році в російській в'язниці юриста, який розкрив фінансові махінації російських посадових осіб і громадян, в результаті яких було присвоєно 260 млн доларів з грошей платників податків. Магнітський був затриманий, провів 358 днів в ув'язненні і був підданий тортурам, а потім помер у в'язниці.

Європейська правда

Рада ЄС ухвалила висновки Єврокомісії щодо підготовки Боснії і Герцеговини до членства

10.12.2019

Рада міністрів ЄС із загальних справ, засідання якої відбулося у вівторок у Брюсселі, ухвалила висновки Єврокомісії стосовно заявки Боснії і Герцеговини щодо набуття членства в Євросоюзі.

Текст відповідної резолюції оприлюднений на сайті Європейської Ради.

«Висновки Єврокомісії, які були зроблені 29 травня, надають широку дорожню карту реформ для того, щоб провести та підтримати країну на шляху до інтеграції в ЄС. У резолюції Рада ЄС привітала висновки Єврокомісії та закликала виконавчі та законодавчі органи всіх рівнів влади розпочати реалізацію ключових пріоритетів, які визначаються у висновках (ЄК), у відповідності із правомірним бажанням громадян Боснії і Герцеговини просуватися далі до Європейського Союзу», - йдеться у документі.

Як вже повідомляв Укрінформ, Європейська Рада під час зустрічі у Брюсселі 15 жовтня поточного року не змогла досягти консенсусу щодо початку переговорів про членство в ЄС з Албанією і Північною Македонією. Проти виступили Франція, Нідерланди та Данія, уряди яких вважають, що згадані Балканські країни зробили недостатньо перетворень для такого кроку.

Пізніше нездатність Європейської Ради прийняти відповідне рішення була піддана критиці з боку керівників Єврокомісії та депутатів Європейського Парламенту, які назвали таку відмову стратегічною помилкою, що підриває авторитет самого Європейського Союзу та відкриває шлях для впливу на регіон для "інших сил".

Укрінформ

В ЄС розкритикували процедуру призначення членів Верховного суду Грузії

13.12.2019

Європейський союз розкритикував процедуру відбору членів Верховного суду Грузії, кандидатури яких були затверджені парламентом цього тижня.

Як повідомляє "Європейська правда", про це йдеться в заяві пресекретаря Європейської служби зовнішніх дій.

"Процедура відбору не відповідала всім рекомендаціям Венеціанської комісії та характеризувалася ключовими недоліками, в тому числі відсутністю прозорості, що підриває процес висунення кандидатів на основі реальних заслуг", - йдеться в заяві.

У заяві наголошується, що низка призначених кандидатів не користуються широкою громадською довірою, що було очевидно під час процесу відбору.

"Хоча слухання, що проводяться в парламенті, були прозорими, необхідно було докласти більше зусиль для обґрунтування вибору кандидатів перед остаточним голосуванням", - відзначили в Брюсселі.

Європейська правда

Зовнішня політика

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

Результати Лондонського саміту НАТО підтверджують наявність протиріч всередині Альянсу

Протягом саміту НАТО 3-4 грудня 2019 року лідери НАТО підтвердили зобов'язання щодо спільної оборони 29 членів альянсу. Про це йдеться в спільній декларації, оприлюдненій 4 грудня після саміту в Лондоні, присвяченого 70-річчю оборонного союзу. «Ми підтверджуємо постійний трансатлантичний зв'язок між Європою та Північною Америкою... і наше офіційне зобов'язання, передбачене статтею 5 Вашингтонського договору, що напад проти одного союзника вважатиметься нападом проти всіх нас», – ідеться в повідомленні. Документ також вказує на необхідність подолання викликів, які становить «вплив Китаю, що зростає». Агресивні дії Росії є загрозою для євроатлантичної безпеки, також вказано в заяві.

Після дебатів, спричинених коментарями президента Франції Емманюеля Макрона щодо «смерті мозку» НАТО, лідери Альянсу домовилися про «перспективний процес обмірковування... для подальшого посилення політичного виміру НАТО». У вівторок 3 грудня лідери НАТО зустрічалися в складі різних груп у Лондоні перед спільною вечерею з королевою Великобританії Єлизаветою II в Букінгемському палаці. При цьому **Макрон відмовився дезавувати свої заяви про «смерть мозку» НАТО, а Трамп продовжував наполягати, що деякі столиці затримують належні платежі.**

У середу 4 грудня учасники саміту зібралися на тригодинну робочу сесію, після якої була представлена спільна заява, а господар саміту, прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон, звернувся із закликом до єдності. «Через 70 років ми тверді у своїй прихильності до НАТО і гігантського щиту солідарності, який сьогодні захищає 29 країн і близько мільярда людей, – сказав Джонсон, – Якби у НАТО був девіз, то він був би такий: один за всіх, і всі за одного». Пізніше, при спільній появі з Макроном, Трамп пом'якшив тон, але французький лідер наполягав на своєму підході і своїх формулюваннях і звинуватив Туреччину у контактах з екстремістами.⁵

Які в Альянсу повинні бути відносини з Росією? На це запитання президент Трамп відповів: «Президент Макрон та я маємо досить схожі позиції у

⁵ <http://www.ispc.org.ua/archives/5596>

цьому питанні. Я думаю, що ми відчуваємо, що ми можемо ладнати з Росією. Я думаю, це хороша річ – ладнати з Росією”. Макрон сказав, що хоча “важливо мати стратегічний діалог із Росією”, це треба робити “без наївності”. Макрон і президент Туреччини Реджеп Таїп Ердоган пізніше зустрілися віч-на-віч на чотиристоронніх переговорах з канцлером Німеччини Ангелою Меркель і британським прем’єром Джонсоном. Ердоган погрожує заблокувати зусилля НАТО щодо зміцнення захисту країн Балтії від Росії, якщо члени Альянсу не оголосять терористами курдських ополченців, які боролися з «Ісламським державою» в Сирії.

Конкретний зміст саміту досить скромний: відбулося лише одне спільне тригодинне засідання лідерів, на якому було підписано ряд рішень, вже узгоджених міністрами закордонних справ і оборони. Мова, зокрема, йде про оголошення космосу ще однією сферою військових дій, поряд із сушею, морем, повітрям і киберпростором. Також вперше визнають «виклики», пов’язані з піднесенням Китаю. Слід відзначити, що **у порівняно великій спільній декларації НАТО немає жодного слова про Україну**. Це попри те, що ще напередодні саміту Єнс Столтенберг заявляв, що Альянс обговорюватиме війну на Донбасі та підготовку до нормандської зустрічі. При цьому у НАТО відзначили, що попри визнання існуючої загрози з боку Росії, Альянсу потрібно посилювати відносини з нею. Мовляв, РФ є найбільшим і найближчим сусідом. І вони будуть продовжувати “виважено і відповідально підходити” до розгортання Росією нових ракет середньої дальності, а також активізують дії щодо захисту свобод на морі і в повітрі.⁶

Міністр закордонних справ України Вадим Пристайко на конференції НАТО Engages у Лондоні висловив твердження, що нерішучість НАТО дозволила Росії вторгнутися в Україну та Грузію. “Те, що трапилося 10 років тому у Бухаресті, на мою думку, було великою помилкою. Спочатку нам було обіцяно членство, потім була ідея щодо Плану дій про членство. Пройшло понад 10 років, і нас не запросили ні до дорожньої мапи, ні до членства”, – сказав Пристайко. “Я вважаю, що нерішучість НАТО дозволила Росії спочатку вторгнутися в Грузію, а потім через шість років прийти в Україну”, – додав міністр. Коментуючи дискусію, котра точиться в НАТО з ініціативи президента Франції про визначення Альянсом свого головного противника – Росія чи тероризм, – Пристайко заявив, що боротьба із РФ і є частиною боротьби з тероризмом. “Я не бачу відмінності між тероризмом і Росією. Тероризм – це дії для досягнення політичної мети через залякування. Невже хтось скаже, що Росія робить щось інше?” – пояснив він.

Глава МЗС України уточнив що дії Росії на окупованій частині України, зі спробами вплинути на українську владу, є прикладом такого впливу. Також в Лондоні Міністр додав: Президент України Володимир Зеленський не приїхав у Лондон, оскільки формат зустрічі лідерів не передбачає запрошення країн-партнерів. “Ми не запрошені, тому що ми поки що не є членами НАТО. Хочу нагадати, що ми загалом намагаємося стати частиною НАТО багато років, і попри те, що у нас іде війна, ми зберігаємо цей курс. Про це я хочу нагадати лідерам”, – сказав міністр.⁷

Експерт з питань Північно-Атлантичного Альянсу, Рейчел Еллахус з приводу Лондонської конференції зазначила: «В підсумковій заяві є підтвердження політики відкритих дверей, яка означає, що й Україна й Грузія перебувають на шляху до членства, і що відносини триватимуть, і коли-небудь вони стануть членами Альянсу. Я думаю, що ми повинні інвестувати в це, переконатися, що ми робимо все можливе, щоб Україна і Грузія були в безпеці – наскільки це тільки можливо, – навіть якщо вони ще не є членами НАТО». Експерт висловила думку, що зараз в Альянсі існують «політичні розбіжності»: «Думаю, що це відбиток

⁶ Там само.

⁷ <https://zbruc.eu/node/93977>

роз'єднаності на рівні держав. Багато урядів країн Альянсу в ситуації розколу, коли центр вже не утримує ситуацію, і їм доводиться брати до уваги думки і погляди партій і з правої й з лівої частини політичного спектра. І ця роз'єднаність позначається і на НАТО. Я також вважаю, що природа викликів і масштаби викликів, з якими стикається зараз Альянс, дуже складні. І тому, що їх багато, і тому, що розставити пріоритети дуже складно».⁸

Враховуючи вищесказане, суперечки між країнами, які домінували протягом саміту НАТО загрожують підірвати єдність в самому НАТО. Головними недоліками є те, що недостатньо уваги було приділено країнам-претендерам на членство в НАТО та реальній протидії агресії з боку Росії і більше того, під час зустрічі були сигнали симпатії до Росії. Тим не менш, за підсумками саміту колективна безпека залишається головним пріоритетом для лідерів НАТО.

⁸ <https://www.radiosvoboda.org/a/rachel-ellhuus-interview-pidtrymka-ukrajiny/30314309.html>

Двосторонні відносини

НАТО

Україна зробить добровільний внесок в бюджет НАТО у 850 тисяч євро

04.12.2019

Кабінет міністрів України прийняв рішення про виділення добровільного внеску в бюджет НАТО в розмірі 850 тисяч євро.

Як повідомляє "Європейська правда", про це написав на своїй сторінці у Facebook депутат Верховної ради Олексій Гончаренко, який присутній на засіданні.

"Україна здійснить добровільний внесок в НАТО 850 тисяч євро, що дозволить Україні отримати приміщення в штаб-квартирі НАТО", - написав він.

Джерела в уряді підтвердили "Європейській правді" інформацію про виділення коштів. Їх витратять на модернізацію інфраструктури у старій штаб-квартирі НАТО у Брюсселі.

Українська делегація зможе переїхати в інше приміщення, яке раніше займала одна з країн-членів. Як відомо, всі делегації країн-членів у 2017 році переїхали до нової штаб-квартири.

Нагадаємо, США скоротили свій внесок у колективний бюджет НАТО, що покриває витрати на утримання штаб-квартири, на спільні інвестиції в сфері безпеки, а також на окремі військові операції.

Прямий бюджет НАТО відносно невеликий - близько \$2,5 млрд, і він відокремлений від національних оборонних бюджетів, які, як рекомендує НАТО, повинні складати 2% від ВВП.

Європейська правда

**Україна підписала оновлену редакцію Дорожньої карти
Україна-НАТО з оборонно-технічного співробітництва**

13.12.2019

Делегація України на чолі із заступником Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Сергієм Демедюком взяла участь у 28-му засіданні Спільної робочої групи Україна-НАТО з оборонно-технічного співробітництва (СРГО), яке відбулося 12 грудня у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі.

Делегацію Альянсу очолював помічник Генерального секретаря НАТО з оборонних інвестицій директор Департаменту оборонних інвестицій Міжнародного секретаріату НАТО К.Гранд.

Під час заходу учасники розглянули результати співпраці з НАТО у 2019 році у сфері озброєнь і реформування національного оборонно-промислового комплексу та визначили пріоритетні завдання на 2020 рік.

За підсумками засідання Сторони підписали оновлену редакцію Дорожньої карти Україна-НАТО з оборонно-технічного співробітництва.

Сторони розглянули практичні аспекти співробітництва у рамках програм і проектів Агенції НАТО з підтримки та постачання, Агенції НАТО зі зв'язку та інформації, а також груп Конференції національних директорів з озброєння.

Міністерство закордонних справ України

Казахстан

Україна оголосила демарш Казахстану з приводу заяву президента Токаєва про Крим

04.12.2019

У МЗС України глибоко стурбовані повідомленнями ЗМІ про висловлювання президента Казахстану Касим-Жомарта Токаєва щодо заперечення анексії Криму Росією

Казахстанській стороні будуть зроблені відповідні демарші, йдеться у повідомленні пресцентру відомства.

"Україна завжди розглядала Казахстан як свого партнера і друга. Принципи взаємної довіри, поваги незалежності, державного суверенітету, територіальної цілісності і непорушності кордонів, рівноправності та невтручання у внутрішні справи одна одної, а також неухильне дотримання загальноєвропейських норм міжнародного права, лежать в основі міждержавних відносин між Україною і Республікою Казахстан", - сказано в заяві.

Ці підвалини зафіксовані у підписаному ще в 1994 році у Договорі про дружбу і співробітництво і з того часу Україна неухильно їх дотримувалась, кажуть у Києві. Дипломати підкреслюють, що слова Токаєва не тільки суперечать вищенаведеним засадам українсько-казахстанських стосунків, а й міжнародно-визнаній позиції, зафіксованій у резолюції ГА ООН №А/RES/68/262 від 27 березня 2014 року.

"Особливо прикро, що такі слова президента Казахстану прозвучали напередодні міністерського засідання ОБСЄ, - організації, членами якої є обидві країни, а одним з засадничих принципів її, згідно з Гельсінським заключним актом, є повага до суверенітету та територіальної цілісності держав", - додали в МЗС.

"Казахстанській стороні будуть зроблені відповідні демарші", - резюмували у відомстві.

В інтерв'ю для Deutsche Welle Токаєв заявив, що не називає те, що сталося з Кримом анексією.

"Те, що сталося, те сталося. Анексія - це занадто важке слово стосовно Криму... Від початку ми вірили в мудрість, порядність російського керівництва", - сказав президент Казахстану.

Еспресо

Ватикан

Україна активізує співпрацю з Ватиканом

05.12.2019

Глава МЗС України Вадим Пристайко зустрівся з секретарем з міждержавних відносин Ватикану Полом Річардом Галлахером.

Про це повідомляє пресслужба МЗС у четвер.

Відзначається, що зустріч пройшла в рамках участі делегації України в 26-му засіданні Ради міністрів закордонних справ ОБСЄ.

«В ході зустрічі Вадим Пристайко висловив подяку за солідарність Ватикану і особисто Папі Франциску з Україною і допомогу в той час, коли наша держава протистоїть збройній агресії Росії. Сторони підтвердили спільну налаштованість активізувати двосторонній діалог, обговорили взаємодію в питанні звільнення незаконно утримуваних Росією громадян України», - йдеться в повідомленні.

Також сторони обговорили можливості подальшого залучення гуманітарної допомоги Ватикану Україні.

Слово і Діло

ОБСЄ

Делегація України на чолі з Міністром Вадимом Пристайком взяла участь у 26-му засіданні Ради міністрів закордонних справ ОБСЄ

05.12.2019

Засідання тривало з 5 по 6 грудня 2019 року у Братиславі (Словацька Республіка)

У виступі на пленарному засіданні РМЗС глава українського зовнішньополітичного відомства висвітлив пріоритети діяльності України в Організації, значною мірою обумовлені триваючим порушенням Росією принципів ОБСЄ і норм міжнародного права, окреслив зусилля ОБСЄ та її структур з політико-дипломатичної протидії російській агресії та поділився очікуваннями української сторони від запланованого саміту Нормандської четвірки.

Міністр провів низку двосторонніх зустрічей задля обговорення актуальних питань співпраці (з Діючим головою ОБСЄ, главами МЗС Ватикану, Греції, Ірландії, Люксембургу, Польщі, Швеції і Чехії, Високим представником ЄС з питань зовнішньої та безпекової політики, в.о. Помічника Держсекретаря США, Директором БДПЛ).

В.Пристайко взяв участь у організованому Ж.Боррелем робочому сніданку глав делегацій країн «Східного партнерства», де відбувся обмін думками щодо подальшого розвитку Ініціативи, та у спільних заходах «Групи друзів Грузії» з метою підтвердження стратегічного характеру партнерства України і Грузії, зокрема в питанні протидії окупації Росією частин територій наших країн.

Ключовою в інформаційному плані подією РМЗС став ініційований українською стороною інформаційний захід міністерського рівня «Українці – політичні в'язні: шлях до свободи» за участю колишніх бранців Кремля О.Сенцова та Р.Сущенка. Участь декількох керівників і заступників керівників зовнішньополітичних відомств, зокрема й міністрів закордонних справ Швеції і Польщі (майбутніх Діючих голів ОБСЄ у 2021 та 2022 роках відповідно), глави делегації США, Представника ОБСЄ з питань свободи ЗМІ тощо, за висвітлення заходу з боку ЗМІ, дозволила на політичному рівні вкотре привернути увагу до важливості негайного звільнення Росією всіх незаконно утримуваних громадян України. Поділившись особистими історіями перебування в полоні РФ, О.Сенцов і Р.Сущенко закликали міжнародну спільноту не забувати про близько сто українців і кримських татар, які залишаються за ґратами на території РФ і на ТОТ України. Захід викликав надзвичайно велику увагу як серед делегацій ОБСЄ, так і з боку ЗМІ.

Міністр закордонних справ України також виступив на організованому США заході з тематики гібридних загроз, на якому поділився досвідом України з протидії гібридній війні, розпочатій Росією.

Міністерство закордонних справ України

Польща

Україна і Польща уклали угоду про розвідку та видобуток газу на Львівщині

09.12.2019

Польська компанія PGNiG SA й українська група компаній ERU уклали угоду про розвідку та видобуток природного газу у Львівській області.

Про це передає "Європейська правда" з посиланням на повідомлення пресслужби Міністерства закордонних справ Польщі.

Угода передбачає буріння на початковому етапі розвідувальної свердловини глибиною до 2,5 тис. м, проведення заходів із проєктування розташування інших свердловин. Роботи планують розпочати, щойно з'являться всі необхідні дозволи.

Заступник голови МЗС Польщі Марцін Пшидач, який взяв участь у підписанні угоди, "підкреслив важливість домовленостей для зміцнення польсько-українських відносин та безпеки в регіоні".

За словами польської сторони, видобувний потенціал на Львівщині є аналогічним найбільшому родовищу природного газу в Польщі.

Європейська правда

Молдова

Україна і Молдова підписали меморандум щодо газу

13.12.2019

Міністерства енергетики України та Молдови 13 грудня в Кишиневі підписали меморандум про взаєморозуміння у сфері безпеки постачання газу.

«Меморандум закріпив намір двох міністерств щодо створення діалогу та взаємодопомоги між державами під час постачання газу, усунення та попередження серйозних порушень в енергетичних мережах, а також ефективного запобігання та пом'якшення перебоїв у постачанні природного газу, зокрема до захищених споживачів обох держав, що розташовані у прикордонній зоні», - заявив заступник міністра енергетики та захисту довкілля України з питань європейської інтеграції Костянтин Чижик, інформує пресслужба українського відомства.

Нагадаємо, 12 грудня прем'єр-міністр Молдови Іон Кіку взяв участь у київському саміті очільників урядів країн ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова).

Він обговорив з прем'єром України Олексієм Гончаруком постачання природного газу та його транзиту після 31 грудня 2019 року, що залежить від домовленостей між Україною та Росією.

Україна як виняток зможе поставляти Молдові газ і електрику, якщо не спрацює жоден з намічених раніше сценаріїв постачання газу в Молдову, заявив Кіку 13 грудня на засіданні уряду.

Відомо, що раніше Кишинів вів переговори з Києвом про потенційну оренду певного газового сховища в Україні і задіяння через це газосховище реверсного постачання газу з Європи.

Слово і Діло

Білорусь

У Києві відбулося двадцять сьоме засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії відбулося Двадцять сьоме засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії з питань торговельно-економічного співробітництва

13.12.2019

У Києві відбулося двадцять сьоме засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії відбулося Двадцять сьоме засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії з питань торговельно-економічного співробітництва

13 грудня 2019 р. у Києві під головуванням Міністра енергетики та захисту довкілля України Олексія Оржеля та Заступника Прем'єр-міністра Республіки Білорусь Ігора Ляшенка відбулося Двадцять сьоме засідання Міжурядової українсько-білоруської змішаної комісії з питань торговельно-економічного співробітництва.

Пленарному засіданню Міжурядової комісії передували шосте засідання українсько-білоруської Робочої групи з питань промисловості та виробничої кооперації та перше засідання українсько-білоруської Робочої групи у сфері постачання нафти і нафтопродуктів.

В рамках засідання Комісії було розглянуто співробітництво у сферах промисловості та виробничої кооперації, постачання нафтопродуктів, сільського господарства і харчової продукції, транспортній галузі, сфері охорони навколишнього середовища. Розглянуто перспективи розширення міжрегіональних зв'язків, гуманітарної і транскордонної співпраці, а також розвитку двосторонньої договірно-правової бази.

За результатами засідання Комісії було підписано протокол. Досягнуто домовленостей щодо проведення наступного засідання Комісії у 2020 році в Білорусі.

У засіданні взяв участь Посол України в Республіці Білорусь Ігор Кизим.

Міністерство закордонних справ України

Опір російській гібридній війні

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ

Вихід Росії з Женевської конвенції

Ще 14 жовтня 2019 року в ООН визнали порушення Росією Женевських конвенцій, через свідоме переселення нею людей з материкової частини в український Крим у спробах змінити демографію окупованого півострова. У доповіді генсека ООН Антоніу Гутерріша наводяться дані судового реєстру РФ, згідно з яким, у 2017-2018 роках суди в Криму ухвалили рішення про переміщення не менше 947 осіб, що вважаються іноземцями за законодавством Росії, зокрема переміщення 518 громадян України. Крім того, щонайменше 109 жителів Криму були «примусово виселені» правоохоронними органами Російської Федерації. «У більшості випадків жертвами імовірно були громадяни України, які розглядалися Російською Федерацією як не мають права на проживання в Криму», — йдеться у доповіді. Віцеголова Комітету ООН з питань інформації від східноєвропейської регіональної групи Олег Ніколенко прокоментував доповідь та зазначив, що для України важливо те, що про це заговорив генсек в ООН.⁹

Вже 12 листопада Путін підписав федеральний закон про відкликання ратифікації додаткового протоколу до Женевської конвенції щодо захисту жертв міжнародних збройних конфліктів. Законом відкликається заява, яка була зроблена СРСР при ратифікації Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), прийнятого в Женеві 8 червня 1977 року. Серед підстав виходу зазначається те, що начебто з 1991 року Комісія фактично не виконує своїх функцій, російського представника в її складі немає, а при цьому РФ сплачує до бюджету комісії щорічний внесок. Крім того, в нинішній міжнародній обстановці істотно зростають ризики зловживання повноваженнями комісії в політичних цілях з боку недобросовісних держав. Російська Федерація знімає з себе зобов'язання щодо захисту та допомоги пораненим та хворим (як військовослужбовцям, так і цивільним) незалежно від того, до якої сторони вони належать, недопущення нападів на медичні формування та персонал, забезпечення захисту цивільного населення, духовенства, а також інших осіб, що перебувають під захистом конвенції.

Також Протоколом від виконання якого відмовились росіяни:

⁹ <https://hromadske.ua/posts/oon-viznala-porushennya-rosiyeyu-zhenevskoyi-konvenciyi-shodo-krimu>

- заборонено застосовувати зброю, снаряди, речовини й методи ведення воєнних дій, здатні завдати надмірних пошкоджень або надмірних страждань;
- заборонено вбивати, завдавати поранення або брати в полон противника, вдаючись до віроломства. Віроломством вважаються дії, спрямовані на те, щоб викликати довіру противника і примусити його повірити, що він має право на захист і зобов'язаний надати такий захист згідно з нормами міжнародного права, застосовуваного в період збройних конфліктів, з метою обману такої довіри (опис у повній мірі відповідає подіям у т.зв. іловайському «зеленому коридорі»);
- заборонено нападати на особу, яка покидає на парашуті літальний апарат;
- забороняється напад або репресалії цивільних об'єктів;
- забороняється піддавати нападу або знищувати, виводити або доводити до непридатності об'єкти, необхідні для виживання цивільного населення, такі як запаси продуктів харчування, сільськогосподарські райони, що виробляють продовольство, посіви, худобу, споруди для забезпечення питною водою й запаси останньої, а також іригаційні споруди спеціально з метою не допустити використання їх цивільним населенням або супротивною стороною як засобу підтримання існування, незалежно від мотивів, ніби з метою викликати голод серед цивільних осіб, примусити їх до виїзду або з якої-небудь іншої причини.
- заборонено поширювати воєнні операції на зони, яким вони за згодою надали статус демілітаризованих зон, якщо таке поширення суперечить положенням такої угоди;
- та інше.¹⁰

Якими будуть практичні наслідки цього відкликання? Відтепер Росія не визнає статтю додаткового протоколу до конвенції, яка закріплює роль спецкомісії ООН як судового органу, що має право судити країну за порушення прав цивільного населення в умовах війни. Мотивація рішення максимально проста – "кругом вороги". Чи, якщо користуватися мовою російських законодавців, "в нинішній міжнародній обстановці ризику зловживання повноваженнями комісії в політичних цілях... істотно зростають". Для чого Росія пішла на подібний крок – зрозуміти неважко. Досить згадати розповсюджене останніми днями відео, де четверо "вагнерівців" дроблять кістки полоненого кувалдою, відрізають саперною лопаткою кінцівки, а труп обливають бензином і спалюють. Тому у Володимира Путіна банально немає іншого вибору, як прикривати своїх головорізів у погонах і без них. І виходити з протоколу, який передбачає реальний контроль за виконанням конвенції. А також з Міжнародного кримінального суду – і всіх інших небагаточисельних механізмів, які передбачають реальну кару за військові злочини.

Свого часу радянські "великі вожді" та "мудрі вчителі" не підписали Женевську конвенцію про військовополонених від 1929 року. Напевно, вони сподівалися вести наступальну війну, і опікуватися долею чужих військовополонених не поспішали. Але потім, коли прийшла війна реальна, в німецьких концтаборах загинуло як мінімум півтори мільйони радянських військовополонених. **Зараз ситуація повторюється.** Російська влада для досягнення своїх прагматичних цілей створює нову міжнародно-правову реальність. Але є й зворотна сторона медалі. Коли в Росію прийде війна – а такий вже є наш світ, що рано чи пізно вона приходиться всюди – то і в російських громадян не буде гарантії права на життя в разі ведення бойових дій. Але *зараз, коли Росія вийшла з Женевської конвенції щодо захисту цивільного населення, переважна*

¹⁰ <https://www.ukrmilitary.com/2019/11/rusokupant.html>

більшість громадян цієї держави навіть не подумала протестувати чи якимось іншим чином демонструвати свою незгоду із цим рішенням.¹¹

Таким чином, **Російська Федерація вкотре демонструє свою зневагу до прав людини та міжнародних домовленостей. І наслідки цього рішення можуть суттєво завдати шкоди нашій державі. Тому, ані Україна, ані міжнародна спільнота не мають закривати очі на агресію Росії та дозволити їй бути безкарною.**

¹¹<https://www.depo.ua/ukr/svit/pravovi-garantii-dlya-rosiyskikh-myasnikov-kogo-ryatue-putin-vtikayuchi-z-zhenevskoi-konventsii-201911221068077>